

Fotogrametri İşlerimizde Yeni Hedef

Yazan :
Yüks. Müh. İ. Ş. Dura

Üzerinde eğri büğrü çizgiler bulunan harta, boyaları ne kadar çekici olursa olsun, gösterişi ve heybeti olmayan bir kâğıt parçasıdır. Bu kâğıt parçasını yapabilmek için harcanan zaman, emek ve para ise gösterişle hiçte mütenasip değildir. Sürekli ve yıpratıcı çalışmalarla elde edilen, memleketin ekonomik, sosyal, ziraai sahalardaki kalkınması ile savunmasında yardımcı ve fakat vazgeçilemez bir vasıtası olan harta, çoklarınca bir matbaa işi sayılır.

El kadar kâğıt içine sıkışan bir toprak parçası şeklinin yapılabilmesi için yerde, havada, aletler başında gece, gündüz ne kadar çok kişinin, ne kadar emek verdiği, bürolarda ne kadar hesaplar yapıldığı ve nihayet baskı işinde ne gayretler sarf edildiği düşünülürse insan gücünün ve âletin girdiği her yerde olduğu gibi buradada ilk göze çarpan şey maliyet ve zaman işidir. Hiç şüphe yokki her iş alanında olduğu gibi bunun için de araştırmalar yapılır. Hartacılık aleminin takip edeceği ilmî yollar bir birinden çok farklı değildir. Rasat, hesap gibi işlerin esasları aşağı yukarı bir birine yaklaşmış olmakla beraber maliyet değeri ve sarf edilen zaman, üzerinde durulacak iki mühim problem olmaktan bu günde kurtulamamıştır. Her yerde bunun için, uğraşılıyor. Bu arada fotogrametriye işleri çabuklaştırmak ve kolaylaştırmak bakımından büyük bir pay ayrılmıştır. Yapılan istatistikler göstermiştirki muhtelif cins nirengi tesisleriyle, hesap ve muvazeneleri hartanın vucuda getirilmesi için sarf edilen para ve zamanın yüzde ellisi civarındadır. Fakat son zamanlarda fotogrametri alanındaki çalışmalar sayesinde inkişaf ettirilen havaî ni-

rengi metotları maliyet ve zamanı daha mühim miktarda azatmıştır. İsviçre, Almanya gibi bazı ileri memleketlerde havaî nirenginin bir hayli ilerlediği ve başarı ile uygulandığı neşredilen kitap ve dergilerden anlaşılmaktadır. Hatta bu başarı yalnız topoğraf hartalarına değil, kadastro hartalarına da şamildir.

(Âlet bakımından olduğu kadar bu âletleri kullananlar bakımından da oldukça kuvvetli fotogrametri teşkilâtımız bulunmasına ve oynadığı rolün ehemmiyetine rağmen havaî nirengi memleketimizde bu güne kadar esaslı bir şekilde uygulanmamış, hatta yapılan denemelerde bile üzerinde ciddi bir surette durulamamıştır.) Hava nirengisi metodlarına ne kadar çabuk geçilir ve burada ne kadar çok yol alınırsa her bakımdan ekonomik çalışmaya doğru yaklaşmış olur.

Fotogrametri ve hava nirengisi metodlarının zaman ve maliyet üzerindeki ehemmiyetini kısaca açıkladıktan sonra memleketimizde tatbik şekli üzerinde incelemelere başlamak yerinde ve faydalı bir teşebbüs olur. Bugüne kadar okuduklarımız hava nirengisinin en son tekâmülünü, fayda ve kolaylıklarını göstermekte isede bu esaslara göre hemen teşebbüse geçmek tedbirlice bir hareket olmaz. Üzerinde durulacak teknik güçlüklerden başka askerî ihtiyaçların düşünülmesi icap eder.

Memleket savunmasında top, tüfek gibi bir silâh olan harta, askerlik bakımından ondan istenilenlere vefa etmelidir. Muharebede topcunun rolü büyüktür. Enderekt atışları sağlayan nirengi noktalarının kesif olması, topcu gözüyle faydalıdır. Halbuki hava nirengisi ile bu noktaların azalması dolayısıyla, acaba hava nirengisinden istifade yolu kapanmış mıdır? düşüncesi akla gelecektir. Şuhalde hem hava nirengisi metotlarını tatbik etmek, hemde topcu isteklerini karşılamak mümkün müdür?

Bundan önce şu konuların tahsil ve münakaşası lâzımdır.

a) İkinci dünya harbinden elde edilen tecrübelerle göre gelecek harplerde topcu endirekt atışlarının lüzum ve ehemmiyeti devam edecektir.

b) Topcu endirekt atışlarının lüzum ve ehemmiyeti devam edecekse memleket genel savunmasında topcuların mevzilenme sahaları tahdit ve nirengilerin o sahada teksifiyle iktifa edilmek imkânı varmıdır?

c) Evvelce birliklerin ve hatta bazı ordularda olduğu gibi ordu harta kıt'alarının esas vazifelerinden biri nirengi şebekesi kurmak olduğuna göre seferde lüzum hasıl olan yerde nirengi teksifi vazifesinin tamamen bu birliklere bırakılması mümkün müdür?

Bu konuların tahsil ve münakaşasının hava nirengisi aleyhine neticeler vereceğini kabul edelim. Fakat, barış zamanında memleketin arızalı ve düz bütün sahaları nirengilerle kapansa dahi harp vukuuna kadar geçecek zaman zarfında bu zaman 20-30 yıl gibi uzunda olabilir. Tahrip edilmeden yerlerinde muhafaza edilebileceklerini kabul etmek çok şüphelidir. Netekim (memleketin bir çok bölgelerinde ve hususiyle ormansız yerlerde yakın zamanlarda tesis edilen nirengilerden eser kalmadığı görülmüştür. Bunun için telgraf hatlarının muhafazası gibi nirengi işaretlerinin korunmasını mecburi kılan ve meselâ jandarma ve muhtarları vazifeli kılan bir kanunun yapılması uygun olur.) Bu takdirde dahi telgraf hatları gibi olmayan ve yer yer serpilmiş olan bu münferit tesislerden bir çoğu tahribe uğrayacaktır. Bu sebeplerle topcunun bir çok bölgelerde önceden kurulmuş nirengi işaretlerinden faydalanması mümkün olamaz. Şu halde, arazi üzerinde nirengi tesisi, hesap muvazenelerinin tamamlanması harta yapımını ağırlaştırdığına, maliyet ve zamanı çoğalttığına göre evvelâ hava nirengisi ile harta yapmak, sonradan arazi üzerinde karakteristik noktalara topcular için nirengi tesis etmek dahi, istenilen hartaların yapımını çabuklaştırmak bakımından memlekete büyük faydalar sağlayacağında şüphe yoktur.

Bugünkü iktisadi zihniyet, sür'at isteği hava nirengi metodlarının memleketimizde mutlaka tatbikini zaruri kılmaktadır, ve fotogrametri teşkilâtımızın da yakın gelecekte bu hedef üzerinde erişeceği merhaleye doğru şimdiden incelemelere başlanıp gereken tedbiri alması ve yürümesi, üzerine düşen bir vazifedir.